

TRIBUNA

"Saber que el General estava entre nosaltres donava tranquil·litat"

Manel Vila

Promotor de la Fundació Districte 11 - City to City

El militar Jovan Divjak es va formar a l'Escola Militar de l'Exèrcit Iugoslau i ocupava la màxima responsabilitat a la OT, el que es coneix com la Defensa Territorial de la República de Bòsnia. A Sarajevo, els militars de l'Exèrcit Popular Iugoslau van rebre l'ordre d'abandonar els quarters i ocupar posicions als voltants de la ciutat. El General es va quedar a Sarajevo i el Govern de Bòsnia li va encarregar la defensa de la ciutat. Més tard, va ser el responsable de la cooperació amb els organismes civils i les institucions.

L'hem vist vestit de militar visitant les tropes, passant revista o organitzant la sortida del famós comboi que intercanviava representants polítics a la Sarajevo assetjada. Ara el veiem vestit de civil, a la seu de la fundació que es dedica als nens i nenes orfes a causa la guerra, i ens diu que és el mateix, que no ha canviat, que no ha desertat, que no ha desobeït, que sempre s'ha mogut amb els mateixos ideals i que els que van canviar de bàndol van ser els altres.

El sentiment d'amor pels altres i el desig de treballar per a la pau són valors que va aprendre a casa seva, amb la seva família, i que sempre l'han acompanyat. Potser hem canviat de vestit però el General no va caure del cavall i va veure les coses clares, ha estat cultivant la vida des del primer moment.

“ “Vaig prendre la decisió de quedar-me a Sarajevo quan vaig comprendre les intencions de Karazdic. La meva motivació: defensar la vida dels ciutadans de Bòsnia i defensar l’ideal de la multiculturalitat” ”

El seu pare, mestre, ja estava enamorat de Sarajevo per motius de feina i per trasllats. Ell va néixer a Belgrad però la feina militar i els trasllats també el feien voltar per tot el país. Però sempre va tornar a la seva ciutat, que no és altre que Sarajevo, una Sarajevo que potser avui ja no existeix. No té cap dubte de la decisió personal que va marcar la seva vida: defensar la seva ciutat, els seus ciutadans. Ha afirmat repetides vegades: “vaig prendre la decisió de quedar-me a Sarajevo quan vaig comprendre les intencions de Karazdic. La meva motivació: defensar la vida dels ciutadans de Bòsnia i defensar l’ideal de la multiculturalitat. La propaganda estava basada en el fet de que, aquí, els serbis no tenien els mateixos drets que els bosnians cosa que, per suposat, no era veritat. Van anar repetint la mentida de que no podíem viure junts”.

La Sarajevo que defensen els ciutadans és especial. Potser el primer cop que surt als nostres llibres d’història és a conseqüència de l’atemptat a Francesc Ferran, l’hereu de l’imperi austrohongarès, el juny del 1914, que va ser l’espurna que va fer esclatar la Primera Guerra Mundial. Es dona a conèixer amb l’organització dels Jocs Olímpics d’Hivern de 1984, els primers presidits per Juan Antonio Samaranch, que trenquen una dinàmica de dotze anys de boicots per un o altre motiu. Cal llegir la coneguda guia “Trotamundos”, editada l’any 1984, per entendre el que significava la ciutat dintre dels Balcans. La guia descriu:

“Ninguna ciudad mejor que Sarajevo simboliza en Yugoslavia la coexistencia de las diferentes culturas y religiones, al mismo tiempo que las enriquece y las complementa. Aquí se encuentran Oriente y Occidente y se fusionan. De un extremo a otro, la ciudad nos muestra sus influencias: austeros edificios de la época imperial austríaca y seculares casas turcas con sus típicos

balcones de madera. Toda la armoniosa amalgama de influencias está contenida en esta historia: “un musulmán quiso vender su casa un día: ¿cuánto quieres por ella?, le preguntó un amigo. Trescientos mil dinares, respondió el musulmán, pero con este precio ya te incluyo a mis vecinos, un católico y un ortodoxo que cuando llores, llorarán, cuando rías, reirán, y cuando estés enfermo, estarán a tu lado... y esto, amigo, no tiene precio.”

Doncs, malauradament, d'aquesta preciosa ciutat d'Europa, l'única ciutat europea que en el seu skyline hi té les quatre esglésies -la catedral catòlica, la catedral ortodoxa, la gran mesquita i la gran sinagoga-, el record més recent que en tenim és el cruel setge que va patir durant la guerra civil dels Balcans, ara fa vint anys. Hi ha moltes anècdotes sobre decisions que s'escriuen en un tovalló d'un restaurant. En les guerres dels Balcans per la desmembració de Iugoslàvia hi ha un paper en el qual Tudjman, com a líder croata, i Milosevic, per la part sèrbia, decideixen els límits dels nous estats: de Sarajevo cap al mar i Hercegovina per a Croàcia, de Sarajevo cap al nord per a Sèrbia. El problema era, doncs, la cosmopolita capital olímpica i la decisió dels senyors de la guerra de sotmetre-la a un setge que propiciés l'èxode de refugiats i la concentració de les comunitats en cultures i religions.

Avui en dia, anys després dels acords de Dayton, Sarajevo ha canviat a causa dels desplaçats, els refugiats, els absents, aquells 11.541 ciutadans que van morir entre el 92 i el 96 i que, fa poc, eren recordats simbòlicament amb una gran línia de cadires vermelles a Sarajevo. Però la ciutat sobreviu com a capital de Bòsnia i Hercegovina per personatges com el General Divjak i per moltes persones anònimes que van donar testimoniatge de la lluita d'una ciutat, d'unes idees i de l'orgull i força per resistir. Ell personifica la dignitat, la coherència, l'honestedat i el profund orgull d'ésser de Sarajevo. Fa uns dies, l'Alma, que va estar fins els últims moments a la Sarajevo assetjada i que avui viu a Catalunya, afirmava, “jo em sentia segura perquè sabia que el General estava a la ciutat i ell simbolitzava la defensa de la nostra Sarajevo”.

“ Jovan Divjak personifica la dignitat, la coherència, l'honestedat i el profund orgull

d'èsser de Sarajevo ”

La guerra acaba quan els poderosos no poden més, quan uns quants s'han fet rics, quan els que tenien que decidir decideixen, quan els que tenen que prémer un boto el premen, quan els que tenen que agafar un telèfon parlen... És en aquell moment quan acaba oficialment la guerra i, als homes del govern de la Bòsnia nascuda a Dayton, la figura de Jovan, que parla clar, que parla amb la gent, que va néixer a Belgrad, els molesta i el passen ràpidament a la reserva. Sé que ell creia que podia tenir un paper important en la formació del nou exèrcit, del nou país, a l'acadèmia... Però passa precipitadament a la reserva i és, per sort de tots nosaltres, quan es reinventa.

Tots aquells raonaments i vivències de nens i nenes orfes de famílies, de joves destrossats per una guerra entre veïns... fan que es bolqui, ara fa vint anys, en la Fundació Obrazonvanje Gradi BiH, (*l'educació edificarà Bòsnia i Hercegovina*), l'educació construirà el nou país. La fundació ha estat ajudant nens víctimes de la guerra de 1992-1995 a Bòsnia i Hercegovina, així com nens amb discapacitats i amb talent, a completar amb èxit la seva escolarització i esdevenir membres productius de la societat. Amb el programa de treball, *Fills de víctimes de la guerra - La nostra preocupació permanent*, han mantingut oberta la porta de la casa al carrer Dobojska 4 a aquells que necessiten suport moral i material. Amb el treball d'amics i voluntaris, han atorgat més de 30.000 beques i han repartit material escolar per valor de més de 2,4 milions d'euros. Més de 1.500 nois i noies han participat en viatges i intercanvis per conèixer noves cultures i societats, des de Canadà a l'Uruguai. 280 d'aquests nens orfes de la guerra ja s'han graduat a la universitat i han trobat feina. Des del curs 2005, es treballa també amb nens i nenes víctimes d'exclusió social i de la minoria romaní. Aquests resultats s'han aconseguit majoritàriament gràcies al suport d'individus i grups de ciutadans, amb poques ajudes governamentals. Tal com cita a vegades en Jovan Divjak, les activitats es basen en el missatge del filòsof francès Diderot: *“més felices són les persones que donen més felicitat als altres”*.

Aquesta felicitat és la que ens transmet diàriament gent com Jovan Divjak, com a militar treballant per a la pau o com a constructor de pau. Gent imprescindible.

Fotografía : Wikimedia Commons

© Generalitat de Catalunya